

Små klasser, små problemer?

DEBATINDLÆG

FEBRUAR 2026

Skrevet af Mikkel Høst Gandil, forsker, ROCKWOOL Fonden

Dette indlæg er bragt i Weekendavisen d. 11. februar 2026.

I sidste uge præsenterede socialdemokraterne et opsigtsvækkende forslag om at lave en »lilleskole i folkeskolen«. Står det til statsminister Mette Frederiksen og hendes partifæller, skal der fremover være maksimalt 14 elever i de mindste klasser.

En mandag morgen med 14 trætte og ukoncentrerede mindre børn tager sig unægteligt anderledes ud, end hvis der er 26 af dem, og det synes intuitivt sandt, at færre børn vil betyde mere ro, mere nærvær og bedre læring. Men hvad siger videnskaben egentlig om effekten af mindre skoleklasser?

Forslaget begrundes blandt andet med, at der i dag er for få, der gennemfører folkeskolen. Så et oplagt spørgsmål er, om mindre klasser er bedre for børns læring og videre færd i livet?

Heldigvis er der i de sidste 30 år blevet lavet mange solide studier af, hvad klassestørrelser betyder for børns faglige niveau målt på karakterer. I en [ny forskningsartikel](#) publiceret i Journal of Labor Economics har forskere samlet resultaterne fra 54 studier, inklusive et par danske, med knap 3.000 estimater tilsammen.

Artiklen konkluderer, at der generelt er tale om små effekter, uanset om man ser på forskellige lande, klassetrin eller forskningsmetoder. Man skal med andre ord ikke forvente, at karaktererne skyder i vejret, når klasserne bliver mindre.

Men selvom de umiddelbare effekter er små, så kan mindre klasser alligevel have fordele, antyder forskningen på området.

AT MÅLE EFFEKTEN af klassestørrelser er ikke helt enkelt. Hvis særligt ambitiøse eller engagerede forældre systematisk vælger skoler med små klasser, kan det fejlagtigt se ud, som om mindre klasser giver bedre karakterer.

For at undgå den form for skævhed kan man udnytte, at elevtal varierer fra år til år, mens klasseloftet er fast: Med 26 elever bliver der én stor klasse, med 27 elever må man lave to små klasser. Ved at sammenligne de to scenarier kan man få en bedre idé om, hvorvidt selve klassestørrelsen gør en forskel. Studier baseret på denne metode finder generelt små effekter.

En alternativ måde at måle effekten af klassestørrelse på er lodtrækning, hvor børn placeres tilfældigt i små eller store klasser. Den slags eksperimenter er sjældne, men de findes. I et stort [lodtrækningsstudie fra USA](#) kaldet STAR blev tusindvis af indskolings elever således tilfældigt placeret i henholdsvis store klasser med cirka 22 elever i hver og små klasser med cirka 15 elever i hver.

I dette eksperiment fik børnene med færre klassekammerater væsentlig højere karakterer end dem i store klasser. Et resultat, der altså skiller sig ud fra den øvrige forskning, som generelt ikke er baseret på lodtrækning.

De store effekter kommer primært fra et enkelt studie. Men hvis resultaterne holder vand, skal klasserne altså være meget små for at gavne eleverne. Her kan regeringens lave loft på 14 elever altså give mening.

En vigtig nuance er, at alle måske ikke får lige meget ud af mindre klasser. Et canadisk studie viser, at effekten af klassestørrelser er større for børn fra udsatte områder. Andre studier peger også på, at børn fra hjem med mindre uddannelse har mere gavn af mindre klasser. Det betyder i praksis, at mens en generel sænkning af klassestørrelsen nok ikke batter voldsomt, kan der være mere at hente i at gøre klasserne mindre i mere udsatte områder.

DET ER OGSÅ VÆRD at huske på, at karakterer ikke er alt. Da børnene i STAR-forsøget blev voksne, kunne man se, at eleverne, der havde gået i mindre klasser, var mere tilbøjelige til at få en uddannelse og klarede sig bedre økonomisk. Det på trods af, at deres oprindelige karakterforspring faktisk forsvandt med tiden.

En mulig forklaring er, at små klasser kan være godt for udviklingen af evner, der er vigtige, men som ikke afspejles i karaktererne. Det kan være, at børnene bliver bedre til at koncentrere sig om en opgave, deltage i fællesskaber eller tage initiativ.

Det afgørende er i sidste ende ikke karakterbogen, men hvordan det går børn i livet. Og her er resultaterne, særligt når det gælder Skandinavien, blandede.

Et svensk studie finder, at elever i udskolingen, der har gået i mindre klasser, får mere uddannelse og tjener mere. Til gengæld finder et norsk studie ingen effekter på de samme mål. At man ikke finder en effekt, er som bekendt ikke det samme, som at der ingen effekt er, men det norske studie er designet til at udelukke selv ganske små effekter. De er med andre ord ret sikre på, at effekten er nul.

Kontrasten mellem det svenske og det norske studie er bemærkelsesværdig. Sverige og Norge er nabolande med ens samfundsopbygning, og den statistiske metode brugt i de to studier er ens. Der er desværre ingen umiddelbart god forklaring på, hvorfor de to studier giver så forskellige resultater.

MOTIVATIONEN FOR REGERINGENS forslag er ikke alene faglig udvikling, udspillet nævner trivsel som en vigtig faktor.

Her har den økonomiske forskning mindre at byde på, men dog noget. Forskere fra VIVE finder ingen effekter på trivsel i mellemskolen – på nær målt på, om børnene synes, der er ro og orden. I de små klasser finder de en lille, men dog positiv effekt på trivsel, men kun for børn fra lavindkomstfamilier.

STAR-forsøget, og til dels det svenske studie, antyder, at mindre klasser kan påvirke børn på måder, som man ikke kan se på deres karakterer, men som viser sig senere i livet. Om trivslen er en del af forklaringen, er uvist. Og det ser altså ikke ud til at virke i Norge.

Samlet set tegner forskningen et broget billede. Effekterne på karakterer er begrænsede, med mindre klasserne bliver meget små, eller indsatsen fokuseres på mere udsatte børn. Effekterne på arbejdslivet er mere lovende, men også langt mere usikre – og de skandinaviske studier peger i hver sin retning.

Det kan virke underligt, at effekterne af små klasser er så små. En af forklaringerne kan være, at det ikke kun er antallet af børn, der ændrer sig, når man skruer op eller ned for klassernes størrelse.

I store klasser kan skolerne vælge at gøre brug af såkaldte tolærerordninger, som forskning viser kan være effektivt. Samtidig kan forældrene skrue op eller ned for støtten til deres barn uden for skolen. Det er netop, hvad ressourcerstærke forældre gør, ifølge et svensk studie. Det kan måske forklare, hvorfor deres børn ikke ser ud til at blive særlig påvirket af antallet af klassekammerater, og hvorfor ressourcetsvage børn påvirkes mere.

At mange studier finder små effekter, kan altså skyldes, at skoler og forældre allerede afbøder negative konsekvenser af store klasser. Men det er i så fald ikke gratis – hverken for skolen eller for forældrene.

Relevante medarbejdere



Mikkel Høst Gandil

Forsker

mga@rff.dk

+45 28 73 67 69

ARBEJDSMARKED OG BESKÆFTIGELSE
SKOLE OG UDDANNELSE

**Vidensoverblik fra
ROCKWOOL Fonden**

Vidensoverblik fra ROCKWOOL Fonden (ISSN 1396-1217) udgives for at informere offentligheden om resultaterne af den løbende forskning.

Vidensoverblikket er ikke ophavsretligt beskyttet og må frit citeres eller kopieres med fornøden kildeangivelse.

Du kan se andre udgivelser på:

<https://www.rockwoolfonden.dk/udgivelser>